AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ
“NAXÇIVAN” UNİVERSİTETİ
FƏNN SİLLABUSU

Təsdiq edirəm : ________________Kafedra müdiri: H.Ə.Məmmədov

Tarix : 08 sentyabr 2022

	Fənn (adı, krediti)	İqtisadi fikir tarixi 4 kredit
	Fakültə	İqtisadiyyat
	Səviyyə(bak.mag)	Bakalavriat
	Semestr	I
	Təlimçi	Məmmədov Həsən Əbdüləli oğlu, i.f.d., dos.
	E-mail:	hasan_1961@mail.ru
	Tel:	+994518318585
	Dərs günləri və saatları	I gün 3-cü saat, V gün 3-ci saat,
Dili		Azərbaycan
Baza/Seçmə		Baza
Tələb olunan dərslik və dərs vəsaitləri	1.M.X.Meybullayevin ümumi elmi redaktəsi ilə,İqtisadi təlimlər tarixi(dərslik). Bakı, 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti. Bakı:“İqtisad Universi Nəşriyyatı”-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisadi fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 clddə. Bakı, 2012. 5.Ü.Əliyev. İqtisad elminin aktual problemləri. Bakı, 2013. 6.Q.Manafov. İqtisadi nəzəriyyə: Makroiqtisadiyyat(Metodiki vəsait). Bakı, 2010. 7.M.X.Meybullayev. İslam iqtisadiyyatı. Bakı, 2001. 8.M.X.Meybullayev. XIX əsrin iqtisadçılarının əsərlərində klassik elmi sistemin inkişafı.Bakı, 2001. 9.Q.S.Əlləzov. Klassik burjua siyasi iqtisadının yaranması və inkişafı. Bakı, 1992. 10.Q.S.Əlləzov. Müasir iqtisadi nəzəriyyələr. Bakı, 1992. 11.A.M.Əliyeva. Qiyabi təhsil alanlar üçün iqtisadi təlimlər tarixinin öyrənilməsinə dair metodik vəsait. Bakı, 2001.	
İs.ed. web s.		
Fənnin xülasəsi	“İqtisadi fikir tarixi” fənninin tədqiqat obyektini, predmeti və metodunu, eləcə də müxtəlif dövrlərdə ayrı-ayrı ölkələrdə yaşamış iqtisadçı alimlərin iqtisadi fikir və düşüncələrini elmi əsaslarla tələbələrə öyrətmək, müxtəlif istiqamətlərdə formalaşan iqtisadi cərəyanlarla tələbələri tanış etmək, tarixi təkamül prosesində yaranan hər bir iqtisadi məktəb və onların iqtisad elminin formalaşmasında xidmətləri haqda tələbələrə zəngin bilik vermək.	
Fənnin məqsədləri	Fənnin öyrənilməsi aşağıdakı məqsədlərə xidmət edir: - “İqtisadi fikir tarixi” fənninin nəzəri metodologiyasını auditoriyaya çatdırmaq; - “İqtisadi fikir tarixi” fənninin tərkib hissələrini araşdırmaq; - Tələbələrdə mövcud və yeni yaranan iqtisadi fikirlərlə bağlı sistemli bilikləri formalaşdırmaq; - “İqtisadi fikir tarixi” fənnində öyrənilən önəmli nəzəriyyələri, iqtisadçı mütəfəkkirlərin elmi təlimlərini, onların həyat və fəaliyyətləri ilə bağlı bilikləri aşılamaq; -İqtisad elminin ilkin təməl prinsiplərini mənimsəyərək gələcəkdə də bu elmin daha dərindən öyrənilməsinə tələbələrdə stimul yaratmaq.	

Öyrənim nəticələri	-Tədris planında verilən mövzuları müvəffəqiyyətlə öyrənən tələbə iqtisadi fikrin formalaşması mərhələlərini,iqtisadi məktəb və cərəyanların yaranmasını,onların iqtisadi təlimlərini öyrənəcək, nəticədə iqtisadi fikirləri analiz etmə qabiliyyətinə sahib olacaqdır. -İqtisadi təlimləri geniş şəkildə öyrənəcək. -İstehlakçı və istehsalçı baxımından iqtisadi davranışları mənimsəyəcək. -İqtisadi prinsipləri öyrənməklə iqtisadi fikir yürütmə qabilləyəti qazanacaqlar. Tələbə fənni mənimsəməklə ilkin təməl iqtisadi bilikləri əldə edəcək, əhmiyyətli iqtisadi mövzular səviyyəsində fikir yürütmək qabiliyyətinə yiyələnəcəkdir. Tələbələrdə iqtisad elminə maraq oyatmaqla yanaşı,gələcəkdə digər iqtisad elmlərinin öyrənilməsində əsas istiqamət olacaqdır.

Tədris metodları	**Mühazirə**	30 saat
	Qrup müzakirəsi	30 saat
	Təcrübi məşğələ	
	Təhlili fəaliyyət	
	Simulyasiya	
	Layihə	
	Digər	
Qiymətləndirmə	**Mövzunun mənimsənilməsi**	**Faiz nisbəti(%) və yə bal**
	51 baldan aşağı – “qeyri kafi” – F 51 – 60 - “qənaətbəxş” – E 61 – 70 – “kafi” – D 71 – 80 – “yaxşı” – C 81 – 90 – “çox yaxşı” – B 91 – 100 – “əla”	
	Cəmi	**60**

Qiymətləndirmə metodları	**Tapşırıqlar:** **Təqdimat:** Balların maksimum miqdarı – 100 bal 1.Semestr ərzində toplanan maksimum bal – 50 bal - Dərsdə davamiyyətə görə maksimum – 10 bal - Tələbələrin sərbəst işinə görə maksimum – 10 bal -Seminar (məşğələ) və laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə maksimum – 30 bal Seminar dərslərində tələbənin jurnalda ən azı 3 (üç) qiyməti olduğu halda ona tədrisin bu növü üzrə ballar hesablanır. əks təqdirdə ona bal hesablanmır. 2. İmtahan nəticələrinə görə maksimum – 50 bal 3. Fənnin mənimsənilməsi qaydası: Semestr ərzində imtahanın nəticəsinə görə toplanan balların cəmi 50-dən yuxarı olan tələbələr fənni mənimsəmiş hesab edilir.
Qaydalar	**Davamiyyət:** Fənn üzrə ayrılmış bütün saatların 25%-dən çoxunda iştirak etməyən tələbə imtahana buraxılmır. **Buraxılmış imtahan və ya tapşırıqlar:** Tələbə planlaşdırılan təqdimatda və ya imtahanda iştirak edə bilməyəcəyi təqdirdə əvvəlcədən məlumat verməlidir. Tam sinif iştirakı və təyin olunmuş ev tapşırığını yerinə yetirilməsi gərəklidir. Tədqiqat işlərində, hazırlanmış layihələrdə istifadə olunan mənbələrə istinad verilməlidir. Bununla birlikdə, tələbə tərəfindən təhlil edilmədən, yalnız istinad və sitatlardan ibarət olan hər hansı bir tədqiqat işi qəbul edilə bilməz. Testlər zamanı köçürmə, təyin edilmiş qaydalara tabe olunmadığı təqdirdə tələbə imtahan nəticəsinin ləğv olunmağı ehtimalı daxil olmaqla cəzalandırılacaqdır. Təqdimatların / layihə sənədlərinin mövzuları fənni tədris edən müəllim tərəfindən əvvəlcədən müəyyənləşdiriləcəkdir. Müəllim ilə əvvəlcədən

	razılaşdırıldığı təqdirdə digər tələbələrlə əməkdaşlığa icazə verilə bilər.

	Tarix	Mövzular	Dərslik Tapşırıqlar / ədəbiyyat
	16.09.22	MÖVZU 1. İQTİSADİ FİKİR TARİXİNİN PREDMETİ METODU VƏ STRUKTURU. QƏDİM DÖVRÜN İQTİSAD TƏLİMLƏRİ İqtisadiyyat təsərrüfatın səmərəli fəaliyyəti haqqında elm kimi. "İqtisadiyyat" anlayışında səviyyə bölgüsü: makroiqtisadiyyat, mikroiqtisadiyyat, mezoiqtisadiyyat və meqoiqtisadiyyat.Onların mahiyyəti və məzmunu. İqtisadi fikir tarixinin predmeti, metodu və inkişaf mərhələləri. İqtisadiyyat ictimai elm qrupunun tərkib hissəsi kimi. Elmi abstraksiya, analiz-sintez, tarixi-məntiqi və “monoqrafiya” metodl onların izahı. İqtisadi fikir tarixinin prinsipləri:Tarixilik prinsipi-müəyyən ta müddətdə konsepsiyalar, iqtisadi düşüncələrin geniş miqyasda, ardıcıllıqla əhatə edilməsi və onların mənbə və müəlliflərinin göstərilməsi. Məntiqi prinsip, elmi nəzəriyyənin daxili logik inkişafının qeydə alınması. Müqayisəetmə prinsipi, nəzəriyyələrin müqayisə edilməsi, digər nəzəryyənin üstünlüyünün aydınlaşdırılması. Eklektikçilik prinsip. Müxtəlif nəzəriyyələrin sintezini yaratmaq, iqtisadi-riyazi modelləşmə metodu ilə işləri təhlil etmək. İqtisadi fikir tarixinin strukturu və qədim dövrün iqtisadi təlimləri. İqtisadi fikrin kökləri:- Qədim Şərq, Qədim Yunanıstan, Qədim Roma, İlkin xristianlıqla bağlı iqtisadi ideyalar. İqtisadi fikrin köklərini Qədim dünya, ilk növbədə dünya sivilizasiyasınının beşiyi Qədim Şərq ölkələri mütəfəkkirlərinin təlimləri:-Misir, Babilist Hindistan, Çin.	1.M.X.Meybullayevin ümumi elmi redaktəsi ilə İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bakı, 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: “İqtisad Universiteti Nəşriyyatı”-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisadi fikir tarixi, Bakı - 1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012.
	23.09.22	MÖVZU 2.ŞƏRQDƏ İQTİSADİ FİKİRLƏRİN YARANMASI İslam mənəvi-dini dəyərlər sisteminin formalaşmasıvə onun Şər iqtisadi fikrin təşəkkülünə təsiri.İslamın meydana gəlməsi, onun ümumbəşəri dinə çevrilməsi, yer kürəsi əhalisinin mənəvi əqidəsinin saflaşmasına, mədəni səviyyəsininyüksəldilməsinə, əxlaqi, etik normalarının təmizlənməsinəsəbəb olması. İslamda əmlak, mülkiyyət və maliyyə münasibətləri. İslam iqtisadi prinsiplərinə görə, icarə münasibətlərində iki xüsusiyyət:- əmlakın və ya mülkiyyətin konkret sahibinin olması və qarşılıqlı razılaşma və anlaşma olması. İslamda icarə münasibətləri.İslamda torpaq və ondan istifadə məsələsi. İslam bank sistemi bu və ya digər layihənin reallaşması üçün faizsiz kreditləşməsini həyata keçirilməsi,xarici ticarət əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi, faizsiz kreditləşmə, əvvəlcə müəyyən edimiş faizdən, ribadan,sələmdən tam uzaqlaşma. İslam dünyasında iqtisadiyyatın tənzimlənməsi.İslamda vergi sistemi.Şəriətdə vergiyə cəlb olunma formaları: Xüms, Zəkat, Zəkatəl, Cizyə, Xərac və üşr. İbn Xəldunun iqtisadi görüşləri. İbn-Xəlduna görə dövlətin vəzifəsi. İbn-Xəldun və əmək-dəyər nəzəriyyəsi.	1.M.X.Meybullayevin ümumi elmi redaktəsi ilə İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bakı, 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: “İqtisad Universiteti Nəşriyyatı”-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisadi fikir tarixi, Bakı - 1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012.

	30.09.22	MÖVZU 3. AZƏRBAYCANDA İQTİSADİ FİKRİN TƏŞƏKKÜL TAPMASI Azərbaycanda iqtisadi fikrin yaranması və formalaşması prosesi. Azərbaycan xalqının iqtisadi fikrinin öyrənilməsində ilkin mənbələ kimi qədim mifologiya, folklor və dastanlar, bədii əsərlər, fəlsəfi traktatlar,dini cərəyan və hərəkatlar, dövri mətbuatın müstəsna əhəmiyyətinin olması. Zərdüştlüyün (zoroastrizmin) qanunlar toplusu olan "Avesta". Azərbaycanın tarixi, sosial, iqtisadi, siyasi və mənəvi həyatının öyrənilməsi. Azərbaycanda məhsuldar qüvvələri və istehsal münasibətlərinin vəziyyətini əks edən mənbəələr. Maniheçilik (III əsr), Məzdəkizm (V-VI əsr), Xürrəmilər (VIII-X əsrlər) hərəkatının iqtisadi məzmunu, hamı üçün mülkiyyət hüququ yaratmaq, torpağın kəndlilər arasında ədalətli bölgüsünü təmun etmək, xalqı feodallara və əcnəbilərin zülmünə qarşı mübarizəyə çağırmaq. Azərbaycanda İslam dininin yaranması (VII), Azərbaycan xalqının sosial-iqtisadi fikrinə öz təsirini göstərməsi. Azərbaycanda orta əsrlərin iqtisadi fikir və ideyaları.N.Gəncəvi, N.Tusi, İ.Nəsimi, M.Füzuli, Ş.İ.Xətai, XV-XX əsrlərdə Azərbaycanda iqtisadi fikir. Mirzə Şəfi Vazeh ,S.Ə.Şirvani, H.Zərdabi , N.Vəzirov və b. Onların dünya görüşləri və iqtisadi fikirləri.	1.M.X.Meybullayevin ümumi elmi redaktəsi ilə İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bakı, 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisadi fikir tarixi, Bakı - 1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012.
	07.10.22	MÖVZU 4. QƏRBİ AVROPADA İQTİSADİ TƏLİMLƏRİN MEYDANA GƏLMƏSİ. MERKANTİLİZM Qərbi Avropada iqtisadi təlimlərin meydana gəlməsi. Foma Akvinski (1225-1274) orta əsr dövründə Qərbi Avropanın ən məş dini və elmi xadimlərindən biri kimi. Sərvət haqqında ilkin kanonistlərin fikirləri. Mübadilə ilə əlaqə ilkin kanonistlərin fikirləri. Ədalətli qiymətlə - əlaqədar ilkin kanonistlərin fikirləri. Pulla əlaqədar olaraq ilkin kanonistlərin fikirləri. Ticarət mənfəəti və sələm faizi haqqında ilkin kanonistlərin fikirləri. Merkantilizmin yaranması və mahiyyəti. Merkantilizm (ing. merkantilist)-ilkin kapital yığımı dövründə yeni yaranmaqda olan ticarət- sənaye burjuaziyasının iqtisadi nəzəriyyəsini və iqtisadi siyasətini özündə əks etdirən ilk siyasi iqtisad məktəb kimi. Qərbi Avropa ölkələrində - İngiltərə, Fransa, İspaniya, İtaliya v Portuqaliyada merkantilizmin yayılması. Merkantilizmin ən görkəmli nümayəndələri və onların əsas əsərləri. İngiltərədə - U. Stafford, "Həmvətənlərimizin bəzi şikayətlərinin tənqidi şərhi" (1581); Tomas Man, "İngiltərənin xarici ticarətdə sərvəti və ya bi xarici ticarət balansımız sərvətimizin tənzimləyicisidir" (1664); Ceyms Stüart, "Siyasi iqtisadın əsasları barədə tədqiqat" (1767); İtaliyada Antonio Serra, "Qiymətli metal mədənlərindən məhrum olan kralların qızıl və gümüşlə təchiz edilməsi vasitələri barədə qıs traktat" (1613); Fransada Antuan de Monkretyen, "Krala və kraliçaya həsr edilmiş siyasi iqtisad traktatı" (1615), "Siyasi iqtisa terminine ilk dəfə bu əsərdə rast gəlmək olar); Jan Batist Kolb "Məktublar, sənədlər və xatirələr", 8 cilddə (1861 - 1882) əsərləri. Merkantilizmin inkişafında iki mərhələ: Monetar və "ticarət balansı" nəzəriyyələri,onların izahı. Merkantilizm siyasətində ən mühüm aspektləri, ixrac yönümlü milli sənayenin hər vasitə ilə təqdir edilməsi, ucuz xammal idxalı, idxal edilən sənaye məhsullarına himayəçitariflər tətbiq edilməsi,əməkhaqqının artımının məhdudlaşdırılması, fəhlələrin	1.M.X.Meybullayevin ümumi elmi redaktəsi ilə İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bakı, 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisadi fikir tarixi, Bakı - 1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012.

		əməkhaqqının qanunverici tədbirlər vasitəsi, həm də demoqrafik siyasətin köməyi ilə məhdudlaşdırılması.	
	14.10.22	MÖVZU 5. KLASSİK İQTİSADİ MƏKTƏBİN MEYDANA GƏLMƏSİ Klassik məktəbin nailiyyətləri. Onun nümayəndələri tərəfindən ilk dəfə iqtisadi hadisələrin mahiyyətinə nüfuz etmək üçün abstrakt metodunun işlənib, hazırlanması və tətbiqi. Klassik məktəb tərəfindən əmək-dəyər nəzəriyyəsinin əsasının qoyulması, Dəyərin vahid mənbəyi kimi cəmiyyətin iqtisadi hyatı fundamental əsası kimi-əməyin nəzərdən keçirilməsi. Bu məktəbin prinsipial nəticələri: iqtisadiyyatın inkişafında rəqabətin zəruri edilməsi; iqtisadiyyatın həmişə müvazinətli olması; iqtisadiyyatın özünün qeyri-müvazinəti aradan qaldırması; iqtisadiyyatın inkişafını təmin edən istehsal amillərindən tam istifadə olunması; ümumi və xalis gəlir anlayışlarının elmi xarakteristikasının verilməsi; iqtisadiyyatın əməkhaqqı, qiymət, faiz dərəcəsi kimi iqtisadi alətlərdən istifadə etməklə özünü tənzimləməsi. U.Petti klassik iqtisad elminin banisi kimi.P.Bualgilber Fransada klassik iqtisad elminin yaradıcısı kimi..F.Kene fiziokratlar məktəbinin banisi kimi A.Türqo tərəfindən fiziokratizmin inkişaf etdirilməsi.	1.M.X.Meybullayevin ümumi elmi redaktəsi ilə İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bakı, 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: “İqtisad Universiteti Nəşriyyatı”-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisadi fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 clddə. Bakı, 2012.
	21.10.22	MÖVZU 6. A.SMİTİN İQTİSADİ TƏLİMİ A.Smitin qısa tərcümeyi-halı. A.Smit klassik siyasi iqtisadın yaradıcısı kimi. Böyük iqtisadçı, Şotland Adam Smitin iqtisad elminə verdiyi töhfələr. Onun "Xalqların sərvətinin təbiəti və səbəbləri haqqında tədqiqatlar" (1776-cı il) kitabı. A.Smitin iqtisad elminin inkişafındakı xidmətləri.Fizokratların tənqidi.Merkantilistlərin tənqidi.	1.M.X.Meybullayevin ümu elmi redaktəsi ilə,İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bak 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: “İqtisad Universiteti Nəşriyyatı”-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtis fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 clddə. Bakı, 2012
	28.10.22	MÖVZU 7. D.RİKARDONUN İQTİSADİ TƏLİMİ D.Rikardonun qısa tərcümeyi-halı. D.Rikardo klassik iqtisad e sisteminin başa çatdırıcısı kimi. D.Rikardonun iqtisad elminin inkişafında xidmətləri barədə fikirlər. Onun "Siyasi iqtisad və vergi qoyuluşunun prinsipləri" əsəri (1817) . D.Rikardonun, “dəyər hər hansı əmtəənin istehsalına yönəlmiş əməyin nəticəsi ilə deyil, əlverişsiz şəraitdə istehsal olunmuş eyni əmtəəyə sərf edilən əməklə ölçülməlidir” fikri. D.Rikardonun renta nəzəriyyəsi.	1.M.X.Meybullayevin ümumi elmi redaktəsi ilə İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bakı, 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: “İqtisad Universiteti Nəşriyyatı”-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisadi fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 clddə. Bakı, 2012

	04.11.22	MÖVZU 8. KLASSİK İQTİSADİ MƏKTƏBİNDAVAMI VƏ TƏNQİDİ D.Rikardonun təliminə yeni baxışların yaranması. T.Maltusun metodologiyası. Onun "Əhali sakinliyiqanunu", dəyər, mənfəət, reallaşma nəzəriyyəsi. J.B.Seyin metodologiyası. Onun dəyər, istehsalamilləri, gəlirlər və "Satış nəzəriyyəsi" S.Sismondi siyasi iqtisadın predmeti və metoduhaqqında. Onun milli gəlir, böhranlar konsepsiyası P.J.Prudonun iqtisadi nəzəriyyəsi–mülkiyyət,dəyər, pul haqqında baxışları. C.R.Mak-Kulloxun iqtisadi baxışları. F.Bastiyanın "İqtisadi ahəngdarlıq" və "Xidmət"nəzəriyyəsi. N.U.Seniorun "Son saat" və "İmtina" nəzəriyyəsi. Ceyms Milin nəzəriyyəsi. Con Milin iqtisadi baxışları. H.Ç.Kerinin "Mənafelərin ahəngdarlığı" ideyası. Dəyər və renta nəzəriyyəsi.	1.M.X.Meybullayevin ümumi elmi redaktəsi ilə İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bakı, 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisadi fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012
	11.11.22	MÖVZU 9. K. MARKSIN İQTİSADİ TƏLİMİ K.Marksın qısa tərcümeyi-halı.K.Marks marksizmin banisi kimi.K.Marksın iqtisad elminin inkişafındakı xidmətləri. Y.Şumpeterin özünün "İqtisadi təhlilin tarixi" əsərində(1954) Marksın nəzəriyyəsini "Güclü analitik vasitə" kimi qiymətləndirməsi" və "İqtisadi prosesin təkamülünün labüd olmasını görmək" fikri. Marksın inqilabi baxışlarının formalaşmasında Paris dövrü, F.Engelslə K.Marksın dostluq və əmkdaşlığı. K.Marksın kapital əsəri haqda məlumat.K.Marksın izafi dəyər və əmək dəyər nəzəriyyəsi.	1.M.X.Meybullayevin ümu elmi redaktəsi ilə,İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bal 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisa fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012
	18.11.22	MÖVZU 10. ALMAN TARİXİ MƏKTƏBLƏRİ Almaniyada kapitalist istehsalı XIX əsrin 40-60-cı illərində. Alman tarixi məktəbinin formalaşmasında F.Listin xidmətləri. İl alman tarixi məktəbinin nümayəndələrinin iqtisadi fikirləri. K.Rodbertusun iqtisadi konsepsiyası. Yeni alman tarixi məktəbinin iqtisadi fikirləri. Alman tarixi məktəblərində iqtisadi və sosial amillərin vəhdətliyi problemləri. XIX əsrin 40-cı illərində Almaniyada ilkin tarixi məktəbinnümayəndələri Vilhelm Roşer (1817-1894), Bruno Hildebrand (1817-1878) və Karl Knis (1821-1898) Yeni ta məktəbin xüsusi yer tutan nümayəndəsi Verner Zombart. Zombart "XIX əsr sosializm və sosial hərəkat", "Müasir kapitalizm", "Təsərrüfat həyatının quruluşu" əsərlərində Şmoller məktəbinin davamçısı kimi. V.Zombart "Sosial plüralizm" nəzəriyyəsi. XIX əsrin sonlarında alman tarixi məktəbinin sosial istiqamətli nümayəndələri R.Ştammler, R.Ştolsman, L.Ollenqaymer, A.Amon, F.Petri və b.onların iqtisadi fikirləri.	1.M.X.Meybullayevin ümu elmi redaktəsi ilə,İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bal 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisa fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012

	25.11.22	MÖVZU 11. MARJİNALİZM VƏ NEOKLASSİKİSTİQAMƏT Marjinalizmin yaranması və metodoloji Prinsipləri. Marjinaliz cərəyanının yaradıcıları. Avstriya məktəbinin sələfləri olan İ.Q.Tyunen (1783-1850), G.H.Hossen (1810-1858) və A.O.Kurno (1801-1877) son faydalılıq nəzəriyyəsinin bir sıra mühüm müddəalarını əks etdirən "Qossen qanunları" formasında istehlakçının bazar mexanizminin və iqtisadi rolunun tədqiqi. Son faydalılıq nəzəriyyəsinin müəllifləri, eyni zamanda, riyaziyyat iqtisadçılar ingilis Uilyam Cevons (1835-1882), isveçrəli Leon Valras (1834-1910) və italiyalı Vilfredo Pareto (1840-1923). Avstriya məktəbinin banilərinin Karl Mengerin (1840-1927) "Siy iqtisadın əsasları" (1871), "İctimai elmlərin, xüsusilə siyasi iqtisad metodu haqqında tədqiqat" (1883), onun yetişdirməsi və ardı Yevgeni Bem-Baverkin (1851-1914)"Təsərrüfatın nemətlərini dəyər nəzəriyyəsinin əsasları" (1886),"Kapital və mənfəət" (1884-1889), Fridrix Vizerin (1851-1926), "İqtisadi fəaliyyətin mənşəyi əsas qanunları haqqında" (1884), "Təbii faydalılıq" (1889), "İctima təsərrüfat nəzəriyyəsi" (1914) əsərləri. Onların əsərlərindəiqtisadi-riyazi metodların istifadəsinə və kəmiyyət təhlilinə üstünlük verilməsi.Avstriya məktəbinin tədqiqat predmetinin spesifikliyi istehsal sferasına münasibətdə istehlak sferasının üstünlüyünü qəb etməsi. Neoklassik cərəyanın nümayəndələri və onların nəzəriyyələri.Neoklassik nəzəriyyənin baniləri C.B.Klark, A.Marşall, V.Pareto, L.Valras, K.Viksel və başqaları limit təhlilin rəqabətli bazarlarda əmtəələrin, xidmətlərin və istehsal faktorlarının qiymətlərinin yaranmasının öyrənilməsi üçün istif etmələri.	1.M.X.Meybullayevin ümu elmi redaktəsi ilə,İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bal 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtis fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012
	02.12.22	MÖVZU 12. C.M.KEYNSİN İQTİSADİ NƏZƏRİYYƏSİ C.M.Keynsin qısa tərcümeyi-halı.C.M.Keyns makroiqtisadi tənzimləmə nəzəriyyəsinin banisi kimi. C.M.Keynsin iqtisad elmi inkişafında xidmətləri. Keynsin əsas elmi əsəri olan "Məşğulluğun faizin və pulun ümumi nəzəriyyəsi" (1936) əsəri haqda. "Ehtimal haqqında traktat"(1921), "Pul islahatları haqqında traktat" (1923), "Azad sahibkarlığın sonu" (1926) və "Pullar haqqında traktat" (1930), Britaniya xəzinədarlığın məsləhətçisi fəaliyyəti, 1944-cü ildə Bretton-Vuds konfransında, Beynəlxalq Valyuta Fondunun, İnkişaf və Yenidənqurma Bankının təsisində xidmətləri, o dövrdə mədəni və intellektual həyatda jurnalist və natiq kimi aparıcı rolu.	1.M.X.Meybullayevin ümu elmi redaktəsi ilə,İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bak 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisa fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012
	09.12.22	MÖVZU 13. NEOLİBARALİZM.MONETARİZM Neolibaralizmin əsas nəzəriyyələri. Neoliberalizm nəzəriyyəsinin neçə istiqamətdə inkişaf etməsi.Frayburq (V.Oyken, L.Erxard, V.Repke, A.Ryustov),London (F.Xayek, L.Mizes, L.Robbins) və Çikaqo (M.Fridmen) məktəbləri. Neoliberalizm nəzəriyyəsinin işlənib hazırlanmasında alman iqtisadçıları, ilk növbədə, neoliberalizmin təməlini qoymuş və onun metodologiyasını yaratmış V.Oyken "Siyasi iqtisadın əsasları" (1939), "Milli iqtisadiyyatın əsasları" (1947) əsərləri. Müasir liberalizmin banisi hesab olunan London məktəbinin iqtisadçısı F.Xayek ("Monetar nəzəriyyə və ticarət dövriyyəsi" -19 "Mənfəət,faiz və investisiya" -1939, "Qiymət və istehsal" -1931) əsərləri. Almaniyada neoliberalizm. İkinci Dünya müharibəsindən sonra AFR-də və bir sıra Qərb ölkələrində neoliberalizm ideyalarının ge yayılması. Neoliberalizm keynsçiliklə eyni vaxtda yaranması,onla fərqli iqtisadi fikirləri.	1.M.X.Meybullayevin ümumi elmi redaktəsi ilə, İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bakı, 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisadi fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012

		M.Fridmen monetar nəzəriyyənin banisi kimi. Monetar ideyalar XX əsrdə Çikaqo Universitetində yaranması. Neoliberalizm hərəkatında Amerika monetarizmi 50-ci illərin axırı 60-cı illərin əvvəllərində M.Fridmenın əsərlərinin ("Pulun miqdar nəzəriyyəsi haqqında təlim" - 1956) meydana gəlməsi.	
	16.12.22	MÖVZU 14. İNSTİTUSİONAL-SOSİOLOJİİSTİQAMƏ Son illər dünyada institusional iqtisadi nəzəriyyə və institusionalizmə, xüsusən də onun yeni cərəyanlarına ciddi ma göstərilməsi. C.Helbreyt, D.Böll, O.Toffler, T.Veblenin texnokrati nəzəriyyəsi; C.Kommonsun iqtisadi hüquq nəzəriyyəsi; iqtisad dinamika, o cümlədən ictimai və xüsusi təşkilatların fəaliyyəti kontekstində pul tədavülünün və təsərrüfat tsiklinin tətbiqi məsələl üzrə U.Mitçellin tədqiqatları; hazırda üçüncü dünya ölkələrinin (hə şeydən əvvəl, Cənubi Asiya ölkələrinin) ən fundamental inkişaf nəzəriyyəsi olan Q.Mürdalın iqtisadi gerilik nəzəriyyəsi və s.Amerika institusionalizmi F.Ruzveltin "Yeni kursu"nun ide zəminini hazırlaması. U. Miçell, C.Kommons, A.Berli, Q.Mi və R.Taqvell Ruzvelt hökumətini fəal dəstəkləməsi. İnstitusionalizm mahiyyətcə ənənəvi institusionalizmin və neoklassik iqtisadi nəzəriyyələrin bir sıra ideyalarının sintezi kimi. İnstitusional iqtisadiyyatın yaranması, inkişafı və tətbiqi parametrləri,Normalar institutlarının baza elementləri, İctimai seçim nəzəriyyəsi:normalar səmərəli seçimin nəticəsi, Razılı iqtisadiyyatı: normalar səmərəli davranışın ilkin şərti kimi.	1.M.X.Meybullayevin ümu elmi redaktəsi ilə,İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bak 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisa fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012
	23.12.22	MÖVZU 15. MÜASİR DÖVRÜN İQTİSADİ NƏZƏRİYYƏLƏRİ Neoklassik sintez nəzəriyyəsi. İstehsal amilləri nəzəriyyəsi.Rifah iqtisadiyyatının zənginləşməsi nəzəriyyəsi.Beynəlxalq ticarət nəzəriyyəsi Məhsulun həyat dövrü nəzəriyyəsi.Mütləq üstünlüklər nəzəriyyəsi	1.M.X.Meybullayevin ümu elmi redaktəsi ilə,İqtisadi təlimlər tarixi (dərslik). Bak 2002. 2.Ş.M.Rzayeva, L.Z.Əliyeva.İqtisadi fikir tarixi.Dərs vəsaiti.Bakı: "İqtisad Universiteti Nəşriyyatı"-2018, 388 s. 3.T.S.Vəliyev və A.C. Həsənov. Azərbaycan iqtisa fikir tarixi, Bakı -1996. 4.Böyük İqtisadi Ensiklopediya. 5 cilddə. Bakı, 2012
		SEMİNAR MƏŞĞƏLƏLƏRİ	
	19.09.22	MÖVZU 1. İQTİSADİ FİKİR TARİXİNİN PREDMETİ,METODU VƏ STRUKTURU. QƏDİM DÖVRÜN İQTİSADİ TƏLİMLƏRİ	2 s.
	26.09.22	MÖVZU 2.ŞƏRQDƏ İQTİSADİ FİKİRLƏRİNYARANMASI	2 s.
	03.10.22	MÖVZU 3. AZƏRBAYCANDA İQTİSADİ FİKRİNTƏŞƏKKÜL TAPMASI	2 s.
	10.10.22	MÖVZU 4. QƏRBİ AVROPADA İQTİSADİTƏLİMLƏRİN MEYDANA GƏLMƏSİ. MERKANTİLİZM	2 s.
	17.10.22	MÖVZU 5. KLASSİK İQTİSADİ MƏKTƏBİN MEYDANA GƏLMƏSİ	2 s.
	24.10.22	MÖVZU 6. A.SMİTİN İQTİSADİ TƏLİMİ	2 s.
	31.10.22	MÖVZU 7. D.RİKARDONUN İQTİSADİ TƏLİMİ	2 s.
	07.11.22	MÖVZU 8. KLASSİK İQTİSADİ MƏKTƏBİNDAVAMI VƏ TƏNQİDİ	2 s.
	14.11.22	MÖVZU 9. K. MARKSIN İQTİSADİ TƏLİMİ	2 s.
	28.11.22	MÖVZU 10. ALMAN TARİXİ MƏKTƏBLƏRİ	2 s.
	05.12.22	MÖVZU 11. MARJİNALİZM VƏ NEOKLASSİKİSTİQAMƏT	2 s.
	12.12.22	MÖVZU 12. C.M.KEYNSİN İQTİSADİNƏZƏRİYYƏSİ	2 s.
	19.12.22	MÖVZU 13. NEOLİBARALİZM.MONETARİZM	2 s.
	26.12.22	MÖVZU 14. İNSTİTUSİONAL-SOSİOLOJİ İSTİQAMƏT	2 s.
	02.01.23	MÖVZU 15. MÜASİR DÖVRÜN İQTİSADİ NƏZƏRİYYƏLƏRİ	2 s.

“Iqtisadi fikir tarixi” fənninə dair SƏRBƏST İŞ mövzuları		
	1.	Qədim zamanlarda iqtisadi təlimlərin formalaşması
	2.	Şərqdə iqtisadi fikrin formalaşması və onun iqtisadi inkişafa təsiri.
	3.	Ölkəmizdə yaranan ilkin iqtisadi fikirlər.
	4.	Azərbaycanda orta əsrlərin iqtisadi fikir və ideyaları.N.Gəncəvi, N.Tusi, İ.Nəsimi, M.Füzuli, Ş.İ.Xətai,
	5.	İslam mənəvi-dini dəyərlər sisteminin formalaşmasıvə onun Şərqdə iqtisadi fikrin təşəkkülünə təsiri
	6.	İqtisadi fikir tarixinin prinsipləri
	7.	XV-XX əsrlərdə Azərbaycanda iqtisadi fikir.
	8.	İqtisadi fikrin kökləri:- Qədim Şərq, Qədim Yunanıstan, Qədim Roma,
	9.	İbn Xəldunun iqtisadi görüşləri
	10.	Azərbaycanda iqtisadi fikrin yaranması və formalaşması prosesi.
	11.	Qərbi Avropada iqtisadi fikrin yaranması.
	12.	Merkantilizm ilk iqtisadi cərəyan kimi
	13.	Merkantilizmin yaranması və mərhələləri
	14.	Klassik iqtisadi məktəbin yaranması və inkişafı
	15.	U.Petti klassik iqtisad elminin banisi kimi
	16.	F.Kene fiziokratlar məktəbinin banisi kimi
	17.	A.Smit klassik siyasi iqtisadın yaradıcısı kimi.
	18.	A.Smitin iqtisad elminin inkişafındakı xidmətləri.Fizokratların tənqidi.Merkantilistlərin tənqidi
	19.	D.Rikardonun iqtisad elminin inkişafında xidmətləri
	20.	Klassik iqtisadi məktəbin tənqidi
	21.	K.Marks marksizmin banisi kimi.
	22.	K.Marksın kapital əsəri haqda ətraflı məlumat.
	23.	K.Marksın izafi dəyər və əmək dəyər nəzəriyyəsi.
	24.	Alman tarixi məktəbinin yaranması.
	25.	Alman tarixi məktəbinin formalaşmasında F.Listin xidmətləri
	26.	Yeni alman tarixi məktəbinin iqtisadi fikirləri.
	27.	Marjinalizmin yaranması və metodoloji prinsipləri
	28.	Neoklassik cərəyanın nümayəndələri və onların nəzəriyyələri
	29.	C.M.Keyns makroiqtisadi tənzimləmə nəzəriyyəsinin banisi kimi.
	30.	Neolibaralizmin əsas nəzəriyyələri
	31.	Almaniyada neoliberalizm
	32.	M.Fridmen monetar nəzəriyyənin banisi kimi.
	33.	İnstitusional-sosioloji istiqamət. Onun yaranması və inkişafı
	34.	İnstitusionalizm mahiyyətcə ənənəvi institusionalizmin və neoklassik iqtisadi nəzəriyyələrin bir sıra ideyalarının sintezi kimi
	35.	Neoklassik sintez nəzəriyyəsi..
	36.	Müasir dövrün iqtisadi nəzəriyyələri
	37.	İstehsal amilləri nəzəriyyəsi.
	38.	Rifah iqtisadiyyatının zənginləşməsi nəzəriyyəsi
	39.	Beynəlxalq ticarət nəzəriyyəsi
	40.	Məhsulun həyat dövrü nəzəriyyəsi.
	41.	Mütləq üstünlüklər nəzəriyyəsi

İmza:
Fənn müəllimi:

08.09.2022